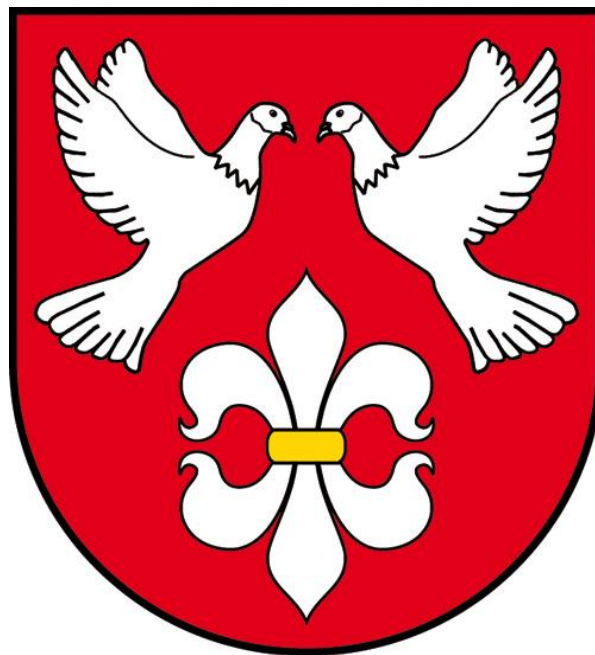

Załącznik do uchwały
Nr 75/XII/2015
Rady Gminy Świercze
z dnia 29 grudnia 2015r.

GMINA ŚWIERCZE

Strategia Rozwoju Gminy Świercze na lata 2016-2021

Świercze, grudzień 2015 r.

WSTĘP	1
1. Charakterystyka ogólna gminy	2
1.1. Informacje ogólne o gminie	2
1.2. Dziedzictwo kulturowe i zabytki	3
1.3. Zasoby i warunki środowiska	4
1.4. Szata roślinna – lasy i zadrzewienia	5
1.5. Gleby	7
1.6. Wody powierzchniowe	8
1.7. Wody podziemne	9
1.8. Klimat	9
1.9. Surowce naturalne	10
2. Rolnictwo	11
2.1. Struktura obszarowa gospodarstw rolnych	11
2.2. Główne kierunki produkcji rolnej	12
2.3. Obsługa rolnictwa	13
2.4. Melioracje	14
3. Infrastruktura techniczna	14
3.1. Powiązania komunikacyjne	14
3.2. Drogi wojewódzkie	14
3.3. Drogi powiatowe	15
3.4. Drogi gminne	15
3.5. Energetyka	15
3.6. Gazownictwo	16
3.7. Telekomunikacja	16
3.8. Zaopatrzenie w wodę	17
3.9. Odprowadzanie ścieków	17
3.10. Gospodarka odpadami	18
4. Demografia	18
5. Rynek pracy	20
6. Oświata i wychowanie	22
7. Kultura	23
8. Ochrona zdrowia	24
9. Pomoc społeczna	27
10. Analiza SWOT	27
11. Strategiczne kierunki rozwoju gminy	31
12. Cele w poszczególnych kierunkach strategii	31
12.1. Gmina Świercze umożliwiającą bezpieczne i godne życie jej mieszkańców	31
12.2. Gmina Świercze obszarem dobrze rozwiniętego rolnictwa wraz z jego otoczeniem	32
12.3. Gmina Świercze dbająca o ochronę środowiska oraz racjonalne wykorzystanie walorów przyrodniczych	33
12.4. Gmina Świercze obszarem rozwoju infrastruktury technicznej warunkującej rozwój przedsiębiorczości	33
13. Podsumowanie	35

WSTĘP

Samorządność lokalna po 25 latach stała się podstawą ustrojową polskiej rzeczywistości społeczno - politycznej. W tych latach samorzady przeszły z pozycji administratora na pozycję zarządzania wspólnotą lokalną, strategicznie myśląc o przyszłości.

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym gmina wykonuje zadania publiczne o znaczeniu lokalnym w zakresie: ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody, wodociągów i zaopatrzenia w wodę, ochrony zdrowia, edukacji publicznej, kultury, w tym bibliotek gminnych, zieleni gminnej i zadrzewień, porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej, utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych, polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej, promocji gminy. Wciąż przybywa zadań przekazywanych przez Państwo samorządom, niestety bez wymaganego konstytucyjnie zabezpieczenia środków finansowych na ich realizację. Powoduje to coraz większe zadłużenie sektora samorządowego, a co za tym idzie brak środków własnych na współfinansowanie w projektach unijnych.

Lokalny rozwój gospodarczy powinien być procesem przewidywalnym, planowanym i wdrażanym przez jednostki samorządu gminnego. Sektor prywatny i publiczny jest najważniejszym podmiotem procesu rozwoju. Wszelkie działania powinny być spójne i zaakceptowane przez społeczność lokalną.

Strategia definiowana jest bardzo różnie. Najczęściej rozumiana jest jako plan działań opracowany świadomie i celowo, wyznaczający sposób osiągnięcia wyznaczonych celów przez sterowanie rozwojem.

Proces planowania strategicznego jest skutecznym instrumentem aktywizującym rozwój społeczno – gospodarczy gminy. Celem strategii jest:

- koordynacja działań
- przewidywanie zdarzeń społeczno – gospodarczych
- podejmowanie racjonalnych decyzji
- monitorowanie procesów rozwoju.

Motywy tworzenia strategii gminy opartej na koncepcji rozwoju zrównoważonego jest troska o stabilny byt mieszkańców gminy, rozumiany jako materialny poziom życia i bezpieczeństwa socjalnego. Poprawa jakości życia powinna być udziałem możliwie jak

największej części mieszkańców gminy niezależnie od statusu materialnego. Każdy mieszkaniec gminy nie może być pozbawiony szansy osiągnięcia godziwego poziomu życia i bezpieczeństwa.

Strategiczny plan rozwoju gminy na lata 2016 – 2021 ma być scenariuszem rozwoju gminy, określającym docelową wizję stanu społeczno – gospodarczego, zadania oraz sposób ich realizacji.

Opracowanie i przyjęcie strategii jest identyfikacją szans i możliwości rozwoju gminy a także określa sposób kompleksowego oddziaływania na społeczność lokalną i gospodarkę. Realizacja założeń poprzedniej Strategii Rozwoju Gminy Świercze na lata 2002 – 2015 pokazuje to jak daleką drogę przeszedł samorząd gminy w ciągu ostatnich lat i w jak znaczącym stopniu wzrósł poziom życia mieszkańców gminy.

Materiały służące do opracowania obecnej strategii pochodzą z danych Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy, „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Świercze” – autor „MABRYS” – Zbigniew Sokołowski oraz spotkań z mieszkańcami gminy i wniosków składanych przez radnych i mieszkańców bezpośrednio do Urzędu Gminy.

Adam Misiewicz – Wójt Gminy Świercze

1.Charakterystyka ogólna gminy

1.1. Informacje ogólne o gminie

Gmina Świercze położona w zachodniej części powiatu pułtuskiego zajmuje 93,04 km² co stanowi 11,22 % ogólnej powierzchni powiatu. Gminę zamieszkuje 4716 miesz., tj. 9,5 % ogólnej liczby ludności powiatu (3 miejsce pod względem zaludnienia wśród 7 gmin powiatu) i ok. 0,1 % ludności województwa mazowieckiego. Gmina Świercze graniczy z pięcioma gminami: Gzy, Winnica (powiat pułtuski), Nasielsk (powiat nowodworski) oraz Nowe Miasto (powiat płoński) i Sońsk (powiat ciechanowski).

W granicach gminy znajduje się 28 sołectw. Największą pod względem zaludnienia miejscowością są Świercze, które liczą 1103 mieszkańców. Poza Świerczami największą ilość mieszkańców posiadają: Strzegocin – 370, Kowalewice Włociańskie - 256 i Prusinowice – 259.

Gmina leży w zasięgu oddziaływania miast: Pułtуска - odległość ośrodka gminnego od miasta wynosi ok. 25 km, Ciechanowa ok. 30 km, Płońska ok. 28 km.

Zewnętrzne komunikacyjne powiązania zapewniają drogi wojewódzkie nr 632 i 620

oraz magistralna linia kolejowa E - 65 relacji Warszawa - Gdańsk.

Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo rozwijające się na bazie gospodarstw indywidualnych. Wynika to z dotychczasowego charakteru zagospodarowania terenu gminy jak również z uwarunkowań sprzyjających rozwojowi tej funkcji.

1.2. Dziedzictwo kulturowe i zabytki

Trwałym elementem zagospodarowania terenu są zasoby dziedzictwa kulturowego świadczące o ciągłości dorobku wielu pokoleń.

Najstarsze ślady osadnictwa człowieka na obszarze dzisiejszej Gminy Świercze odnaleziono w Bylicach, jest to rdzeń mikrolityczny datowany jako mezolityczny (ok. 5 tys. lat p.n.e.). Ślady starożytnego osadnictwa znajdowano również w drodze powierzchniowych badań archeologicznych, w Wyrzykach, Klukowie, Gaju, Prusinowicach, Strzegocinie, Świeszewie i Brulinach. Domniemywać zatem należy, iż sieć osadnicza na omawianym terenie rozwijała się podobnie jak w innych terenach Mazowsza. Osiedlały się tutaj kolejno plemiona związane z kulturami: ceramiki grzebykowej, amfor kulistych i ceramiki sznurowej. Plemiona te pod wpływem przybyszów z południa zapoznawały się z hodowlą zwierząt i uprawą roli, co doprowadziło do osiadłego trybu życia.

Przełomem w dziejach było wprowadzenie chrześcijaństwa, co wiązało się ze zmianą między innymi pochówków – zgodnie z zaleceniami kościoła zmarłych nie palono a jamę grobową okładano kamieniami. Do grobów jednak zgodnie z pogańskim zwyczajem, wkładano broń, ozdoby i przedmioty codziennego użytku (ślady w Prusinowicach - X w., w Klukówku - XI w., w Świeszewie – XII w.).

W szeregu miejscowości gminy jest sporo obiektów wartych zachowania i ochrony. Jedynie niewielką ich część jest wpisano do rejestru zabytków, a większość budynków mieszkalnych z okresu przełomu wieku XIX i XX wypierana jest stopniowo przez nową zabudowę często dysharmonizującą krajobraz.

Przez teren gminy przebiegają historyczne trakty - szlak komunikacyjny Nasielsk – Pułtusk przez Strzegocin i Gąsiorowo i Nasielsk – Ciechanów przez Klukowo – Gąsocin.

Na terenie gminy występują cenne wielogatunkowe zespoły roślinności drzewiastej wymagające szczególnej ochrony w miejscowościach: Bruliny, Kowalewice Włociańskie, Strzegocin, Gaj. Dwa parki podworskie z XIX wieku znajdujące się w miejscowościach: Kowalewice Włociańskie o powierzchni 4,40 ha i Strzegocin o powierzchni 3,80 ha pozostają pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Gmina aby zapobiec dalszym zniszczeniom, w celu ratowania zieleni parkowej pozyskała

nowych gospodarzy, którzy byli w stanie sprostać sporym wymaganiom finansowym dla ich prawidłowego zagospodarowania i renowacji, dziś obiekty te cieszą swoim zadbanym wyglądem.

Do parku w Kościeszach prowadzi aleja kasztanowcowa wyłożona zabytkowym brukiem układanym w tzw. „pawie oko”. Na długości 350 m. po obu stronach tej alei rośnie ponad 40 sztuk kasztanowców o obwodach od 180 do 350 cm. Objętych ochroną konserwatorską. Gmina z udziałem środków WFOŚiGW w Warszawie dokonała renowacji alei i nowych nasadzeń w miejsce obumarłych drzew.

Do ważniejszych zabytków na terenie należą:

- Gąsiorowo – drewniany kościół p.w.św. Mikołaja – XVIII w. wraz dzwonnica,
- Strzegocin – zespół klasztorny pobernadyński z Kościołem p.w. Matki Boskiej Szkaplerznej – XVIII w.
- Klukowo – ruiny dworu murowanego – 1923 r.

1.3. Zasoby i warunki środowiska

Obszar Gminy Świercze położony jest w makroregionie Nizina Północnomazowiecka, w południowo – zachodniej części jednostki fizyczno-geograficznej (mezo-regionu) zwanej Wysoczyzną Ciechanowską. Kształtowała się ona głównie pod wpływem procesów akumulacji lodowcowej w czasie recesji ostatniego lądolodu stadiału Wkry zlodowacenia środkowopolskiego. Powstały wtedy zasadnicze elementy dzisiejszej rzeźby terenu, w tym silnie zdenudowana wysoczyzna morenowa zajmująca przeważającą część powierzchni gminy. Miejscowość gminna Świercze położona jest w obrębie kulminacji tej wysoczyzny. Najwyższy punkt – rzędna 158 m n.p.m. znajduje się we wschodniej części wsi. Stąd teren obniża się w kierunku północnym do około 152,5 m n.p.m.

Obniżenie w kierunku południowo – zachodnim – do około 148 m n.p.m. w rejonie dolinki erozyjno - denudacyjnej rzeki Turki wypełnia piaszczysty sandr o urozmaiconej powierzchni, utworzony jako szlak odpływu wód roztopowych z przed czoła lądolodu do Kotliny Warszawskiej.

W budowie geologicznej dominują utwory czwartorzędowe o miąższości dochodzącej do 70 m, należące do zlodowacenia środkowopolskiego. Na powierzchni dominują gliny oraz gliny piaszczyste morenowe będące efektem deglacjacji frontальной lądolodu fazy nasielskiej stadiału Wkry. Równocześnie powstały zbudowane z piasków i żwirów moreny czołowe, ozy i kemy oraz piaski lodowcowe z głazami w strefie czołowo-morenowej.

W środkowej i południowej części gminy utworzyło się zastoisko, gdzie osadzały się mułki. W późniejszym etapie deglacjacji, gdy lądolód znajdował się na północ od analizowanego terenu, sypany był sandr zbudowany z piasków wodnolodowcowych. Po całkowitym zaniku lądolodu rozpoczął się proces erozji i denudacji. Z tego okresu pochodzą piaszczyste pokrywy eluwialne pochodzące z rozmycia glin zwałowych oraz deluwia na stokach.

Najmłodsze osady powstały w holocenie – torfy, namuły i piaski aluwialne, wypełniające obniżenia i dolinki.

Wieś gminna Świercze położona jest na falistej wysoczyźnie morenowej, zbudowanej z gliny zwałowej stadiału północno-mazowieckiego (Wkry). Miąższość tej serii lodowcowej wynosi kilka metrów. Poniżej zalegają utwory lodowcowe i wodnolodowcowe oraz zastoiskowe, starszych stadiałów zlodowacenia środkowopolskiego i zlodowacenia południowopolskiego (krakowskiego). W profilu czwartorzędu o miąższości 84 m (studnia koło szkoły), który w tym miejscu nie został przewiercony, przeważają gliny zwałowe. Utwory przepuszczalne, tworzące warstwy wodonośne, występują nielicznie i na znacznej głębokości.

Utwory czwartorzędowe o miąższości miejscami przekraczającej 100 m podścielają utwory trzeciorzędowe:

- pliocenu o zmiennej miąższości - ze względu na zaburzenia glacitektoniczne, strop tych utworów może być wymieszany z leżącymi wyżej osadami czwartorzędowymi. W profilu pliocenu występują przede wszystkim ropy pstry oraz piaski drobne i mułki, stanowiące cienkie przewarstwienia i soczewki,
- miocenu - piaski i ropy z wkładkami węgla brunatnego - miąższość do 40 m,
- oligocenu – piaski, muły i ropy o miąższości do 40 m.

Sumaryczna miąższość utworów trzeciorzędowych wynosi około 150 m, z kolei strop utworów mezozoicznych znajduje się na głębokości około 250 m, a ich spąg na głębokości w przybliżeniu 2700 m.

1.4 Szata roślinna – lasy i zadrzewienia

Na obszarze gminy lasy i zadrzewienia zajmują 974 ha co stanowi 10,5 % powierzchni gminy, wobec wskaźnika lesistości w powiecie pułuskim – 18,8%. W strukturze władania dominują lasy prywatne - 67%, które obejmują rozdrobnione zalesienia oraz fragmenty większych kompleksów, w sąsiedztwie których występują najuboższe kompleksy glebowe. Lasy Państwowe o powierzchni 315 ha, zarządzane są przez Nadleśnictwa

Pułtusk i Płońsk. Należą do nich dwa zwarte kompleksy: Uroczysko Strzegocin i Kacpreowo z drzewostanem starszym (w wieku powyżej 60 lat).

Dla zapewnienia warunków odnowy i równowagi ekologicznej rolniczych terenów nizinnych, tereny zadrzewień i leśne powinny stanowić ponad 15% powierzchni. Planowane dolesienia na powierzchni około 820 ha zwiększą lesistość do 18,6%. Wskazane są dolesienia zmierzające do zagospodarowania obszarów mało korzystnych dla rolnictwa.

Większe zwarte kompleksy leśne występują w zachodniej części gminy w rejonie wsi Świeszewko, Klukówek oraz w środkowo-wschodniej części gminy w rejonie Prusinowice – Strzegocin. Pierwszy z wymienionych kompleksów jest fragmentem większego sięgającego gminy Nowe Miasto, natomiast drugi jest odizolowany i nie kontaktuje się bezpośrednio z innymi kompleksami leśnymi. Pozostałe lasy zajmują niewielkie powierzchnie i występują w postaci płatów porzrzucanych wśród pól głównie w rejonie wsi Kowalewice i Stpice.

Największy udział lasów w powierzchni ogółem (powyżej 10%) występuje w następujących sołectwach:

- Klukówek 49,6%,
- Świeszewko 22,9%,
- Stpice 21,4%,
- Strzegocin 21,1%,
- Wyrzyki-Pękale 11,4%,
- Prusinowice 10,7%,
- Kowalewice Włociańskie 10,1%.

Najmniejszy udział lasów w powierzchni ogółem (poniżej 3%) występuje w sołectwach:

- Świercze-Siółki 0,7%,
- Klukowo 1,1%,
- Gąsiorowo, Świeszewo, Gaj, Gąsiorówek, Świerkowo i Bylice (od 2,2 do 2,9%).

Przeważająca część lasów posiada drzewostan sztucznie wprowadzony, typu jednowiekowych i jednowarstwowych monokultur sosnowych. Gatunkami uzupełniającymi są: brzoza, dąb, grab i olcha. Drzewostan pochodzący z naturalnego odnowienia występuje na siedliskach podmokłych oraz sporadycznie jako domieszka w starszych kompleksach leśnych.

Wiek drzewostanu nie przekracza na ogół 60 lat – są to głównie młodniki, drągowiny i młode drzewostany w wieku nieprodukcyjnym.

W krajobrazie gminy dominują pola uprawne oraz zabudowa zwarta i rozproszona wraz z towarzyszącą jej zielenią: rośliny uprawne, ozdobne i zbiorowiska chwastów ruderalnych.

W obrębie gminy Świercze funkcjonuje system powiązań przyrodniczych bazujący na dwóch podstawowych elementach:

- kompleksach leśnych i zadrzewieniach stanowiących rejonu swobodnej migracji faunistycznej,
- dolinkach bocznych oraz obniżeniach i zagłębieniach bezodpływowych umożliwiających lokalne migracje faunistyczne oraz powiązania obiektów przyrodniczych w skali miejscowej. Ciągi te łączą się z ciągiem powiązań przyrodniczych o znaczeniu krajowym (wg koncepcji ECONET) funkcjonującym w dolinie Wkry oraz z ciągiem powiązań o znaczeniu międzynarodowym w dolinie Narwi i Wisły.

1.5. Gleby

Większość gleb na terenie gminy wytworzona jest z glin zwałowych moreny dennej w różnym stopniu spiaszczonych. Gleby wytworzone z piasków całkowitych stanowią około 25%. Typologia gleb jest mało zróżnicowana, przeważają gleby brunatne wyługowane i gleby biellicowe. Miejscowo w dnach dolin występują czarne ziemie zdegradowane.

W układzie przestrzennym gminy poszczególne typy gleb wykazują znaczne przemieszanie. W zachodniej części gminy przeważają biellice na piaskach gliniastych płytko podścielonych gliną. Obszary w części wschodniej, południowej i środkowej to mozaika gleb biellicowych i gleb brunatnych wyługowanych wytworzonych z piasków, jak i glin piaszczystych.

Pod względem przydatności rolniczej przeważają (około 47% pow. gruntów ornych) gleby bardzo dobre i dobre zaliczane do kompleksu 2-go (pszenny dobry), 4-go (żytni bardzo dobry) i 8-go (zbożowo-pastewny mocny) i skupione są w środkowo-zachodniej i północno-wschodniej części gminy (Bylice, Wyrzyki, Świercze, Ostrzeniewo, Gołębie, Dziarno, Kosiorowo). Mniejsze izolowane płyty takich gleb występują również w rejonie wsi: Świerkowo, Bruliny, Godacze i Brodowo. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby te zaliczane są do klasy IIIa, IIIb i IVa. Są to przeważnie gleby strukturalne o dobrze wykształconym poziomie próchnicznym, zasobne w składniki pokarmowe oraz posiadają w miarę prawidłowe stosunki wodne. Stanowią podstawową bazę dla produkcji rolnej gminy.

Gleby zaliczane do kompleksów 5-go (żytni dobry), 6-go (żytni słaby) i 9-go (zbożowo-pastewny słaby) zajmują ok. 45% gruntów ornych i występują na pozostałym obszarze gminy. W klasyfikacji bonitacyjnej zaliczane są do klasy IVa, IVb i V. Gleby te są dość wrażliwe na suszę, mają często słabą zdolność zatrzymywania wody, są mniej zasobne w składniki pokarmowe oraz lekkie do uprawy mechanicznej. Do głównych roślin uprawnych należą tu

żyto, ziemniaki oraz niektóre warzywa, a także przy odpowiedniej agrotechnice jęczmień i niektóre odmiany pszenicy.

Gleby słabe jakościowo należące do kompleksu 7-go (żytni bardzo słaby) zajmują ok. 8% pow. gruntów ornych (głównie VI klasa bonitacyjna) i występują w postaci niewielkich izolowanych płatów w rejonie wsi: Gaj, Klukówek, Świeszewko, Prusinowice, Chmielewo i Sulkowo. Obszary takich gleb są rolniczo mało przydatne. Wskazane jest tu utrzymanie ekstensywnego poziomu produkcji rolnej lub zmiana przeznaczenia na cele nierolnicze – zalesienia.

W dolinach cieków i zagłębieniach bezodpływowych występują czarne ziemie zdegradowane wytworzone najczęściej na piaskach naglinowych oraz płytkie gleby pobagiennie. Grunty te użytkowane są jako trwałe użytki zielone. Pod względem przydatności rolniczej zaliczane są głównie do kompleksu 2z – użytki zielone średnie.

1.6. Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym obszar gminy znajduje się w dorzeczu Narwi – prawobrzeżnego dopływu Wisły. Zachodnia i południowa część gminy odwadniana jest przez dopływy Wkry, natomiast północna i wschodnia część za pośrednictwem Przewodówki i Niestępówki bezpośrednio do Narwi. Z niewielkiego – północnego i środkowego fragmentu gminy wody powierzchniowe odprowadzane są za pośrednictwem Kolnicy do rzeki Sony – lewobrzeżnego dopływu Wkry. Jest więc obszar Gminy Świercze nie tylko terenem wododziałowym, ale jednocześnie źródłiskowym dla licznych cieków biorących początek w tym rejonie.

Większość cieków powierzchniowych to przekształcone przez człowieka strumienie naturalne oraz rowy melioracyjne. Naturalny charakter zachowały na przeważającej długości rzeki Turka i Kolnica.

Przez teren wsi gminnej przebiega lokalny wododział, oddzielający zlewnię Niestępówki (dopływ Narwi) oraz zlewnię Sony (dopływ Wkry). Cieki stałe nie przepływają przez teren miejscowości Świercze, natomiast w zachodniej części wsi, w obniżeniu doliny tworzą się cieki okresowe. Większość rzek – poza lewobrzeżnym dopływem Wkry – rzeką Turką została zakwalifikowana do rzek o ograniczonych zasobach nie gwarantujących w pełni pokrycia potrzeb wodnych. Przeciwdziałać (lub zmniejszać) deficytowi wód powierzchniowych może retencja.

Zespół Rzeczoznawców SliTWiM w opracowaniu z 1989 r. "Weryfikacja zabudowy rzek i magazynowanie wód powierzchniowych dla pokrycia potrzeb wodnych użytkowników

na terenie woj. ciechanowskiego” wskazywał na potrzebę realizacji dużego zbiornika wodnego Kościeszce na rzece Kolnicy.

1.7. Wody podziemne

Na terenie Gminy Świercze wody podziemne rozpoznane zostały w utworach trzeciorzędowych i czwartorzędowych. Wśród osadów trzeciorzędowych warstwy wodonośne występują w utworach:

- oligocenu – z uwagi na niewielką miąższość piasków wodonośnych zalegających na głębokości 250 – 270 m i ich niskie parametry filtracyjne wydajność tego poziomu jest niewielka. Woda z tego poziomu charakteryzuje się dobrą jakością,
- miocenu - poziom ten występujący na głębokości 210 – 240 m charakteryzuje się znaczną wydajnością, lecz woda nie nadaje się do picia z uwagi na brunatne zabarwienie pyłem węglowym.

Podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia w wodę mają czwartorzędowe poziomy wodonośne. Z rozpoznania warunków hydrogeologicznych wynika, że na terenie gminy Świercze w większości występują korzystne warunki zaopatrzenia w wodę tj. są możliwości uzyskania wydajności z pojedynczego otworu w wysokości 40 – 100 m³/godz.

Niekorzystne warunki występują w rejonie Klukowo – Świeszewko - Świerkowo oraz Kościeszce – Gaj - Wyrzyki tj. w zachodniej i północnej części gminy. Potencjalne wydajności pojedynczych studni 2- 10 m³/godz. a nawet poniżej 2 m³/godz. wskazują na deficyt wód podziemnych.

Najbardziej wydajny poziom wodonośny związany jest z występowaniem osadów rzecznych w kopalnej dolinie w rejonie Klukówka na głębokości 50 – 70 m. Wydajność płytszych warstw wodonośnych jest niższa, a ich przestrzenne rozmieszczenie jest stosunkowo słabo rozpoznane z uwagi na nieliczne udokumentowane wiercenia.

1.8. Klimat

Warunki klimatyczne gminy Świercze nie różnią się zasadniczo od sąsiednich terenów. Dobre warunki klimatyczne dotyczą wysoczyzn: w cieplej porze roku temperatury średnie przekraczają 13° a średnie miesięczne temperatury i maksymalne dobowe wskazują na bardzo korzystne warunki termiczne w ciągu całego roku. Wartość średniej temperatury dla najchłodniejszego miesiąca lutego wynosi – 3,7^oC, natomiast dla najcieplejszego miesiąca lipca osiąga 17,9^oC.

Doliny rzek stanowią natomiast typowe obszary akumulacji i zalegania chłodnego powietrza oraz występowania częstych inwersji termicznych. Niezależnie od powietrza chłodnego zalegającego w dolinach następuje akumulacja zimnych mas z terenów wyżej położonych, które jako cięższe grawitacyjnie zsuwają się po zboczach z górnych odcinków dolin. Spływ najintensywniej odbywa się wzdłuż lokalnych obniżień cieków. W związku z dużą wilgotnością często występują mgły mające bardzo niekorzystny wpływ na warunki klimatyczne: skracają czas promieniowania słonecznego, utrudniają promieniowanie oraz rozpraszają zanieczyszczenia.

Obszary położone poza dolinami rzek oraz terenowymi obniżeniami o zwierciadle wód gruntowych zalegającym poniżej 2 m, dostatecznie przewietrzane charakteryzują się dobrymi warunkami klimatu lokalnego.

Opady na terenie gminy należą do najniższych w Polsce – roczna suma opadu atmosferycznego wynosi 495 mm.

Na omawianym terenie przeważają wiatry z kierunków zachodnich, osiągające zwłaszcza zimą największe prędkości – do 6,4 m/sek. Średnie prędkości wiatru (łącznie dla wszystkich kierunków) wynoszą od 3,2 m/sek. w październiku do 5,0 m/sek. w styczniu.

1.9. Surowce mineralne

Obszar objęty opracowaniem nie należy do zasobnych w surowce mineralne i nie ma do tej pory udokumentowanych zasobów złóż. Na terenie gminy występuje obecnie tylko jedno złożo kruszywa naturalnego – piasku ze żwirem o zasobach zarejestrowanych – złożo Prusinowice. Jest to złożo pochodzenia czwartorzędowego o formie pokładowej i jednym pokładzie. Eksploatowane jest okresowo w małych ilościach. Zasoby geologiczne tego złoża wynoszą 57 tys. ton i zasoby przemysłowe 47 tys. ton (wg Bilansu Kopalni z 31 XII 1994 roku). Jest to złożo niekolizyjne z ochroną środowiska, perspektywiczne dla rozwoju gminy.

Piaski różnych frakcji mogące mieć zastosowanie jako materiał budowlany i drogowy występują głównie na sandrze w zachodniej części gminy oraz w obrębie kemów. Miąższość i jakość ich są zmienne i mogą być eksploatowane na potrzeby lokalne. Z kolei piaski ze żwirami (pospółki) występują w pojedynczych wzniesieniach ozów i moren czołowych i należą do różnych frakcji. Są one przeważnie zapyłone i zaglinione. Mogą być zastosowane na potrzeby lokalne do produkcji wyrobów betonowych oraz dla drogownictwa.

Obecnie prowadzona jest jedynie eksploatacja piasku różnoziarnistego w Świeszewku. Kopalnią są głównie czwartorzędowe piaski różnoziarniste ze żwirem i domieszką otoczków, wykorzystywane dla potrzeb budownictwa indywidualnego i drogownictwa. Część dawnych

wyrobisk poeksploatacyjnych została samoistnie porośnięta krzewami i zalesiona, na części została przeprowadzona rekultywacja w kierunku rolnym.

Na obszarze gminy są trzy rejony prognostyczne dla kruszywa naturalnego (Świerkowo, Świeszewko i Wyrzyki) oraz jedno dla ilów w rejonie wsi Godacze. Iły przydatne dla wyrobów ceramiki budowlanej występują prawdopodobnie jako większe soczewki wśród występujących na terenie gminy dużej ilości mułków zastoiskowych.

2. ROLNICTWO

2.1. Struktura obszarowa gospodarstw rolnych

Według danych Spisu Rolnego 2010 r. na obszarze gminy było 541 indywidualnych gospodarstw rolnych (o pow. powyżej 1 ha). Średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa wynosiła w gminie 13,6 ha (w tym 10,0 ha użytków rolnych) i była wyższa niż średnio w powiecie pułtuskim 11,4 ha, jak woj. mazowieckim – 8,4 ha.

Poniższe dane odnośnie struktury obszarowej gospodarstw rolnych w Gminie Świercze wg danych Spisu Rolnego 2010 r. wskazują, że na obszarze gminy przeważają gospodarstwa małe i średnie o powierzchni do 10 ha, które stanowią ok. 55,2% ogółu gospodarstw (powiat ok. 58,5%). Gospodarstwa duże i bardzo duże o powierzchni ponad 15 ha stanowią ok. 26,4 %, wobec ok. 19,1% średnio w powiecie pułtuskim i ok. 8 % w woj. mazowieckim.

Grupy obszarowe gospodarstw	Liczba gospodarstw	Struktura%	
		gmina	powiat pułtuski
do 1 ha	19	3,4	4,6
1 - 5 ha	144	25,7	27,5
5 - 10 ha	165	29,5	31,0
10 - 15 ha	84	15,0	17,8
15 i więcej	148	26,4	19,1
Razem	560	100,0	100,0

W porównaniu do danych Spisu Rolnego 2002 r. na terenie gminy liczba indywidualnych gospodarstw (o pow. powyżej 1 ha) zmniejszyła się z 658 w 2002 r. do 541 w 2010 r. W tym samym okresie znacznie zmniejszyła ilość gospodarstw rolnych (o pow. do 1 ha) z 166 do 19.

Zmiany ilości i struktury obszarowej gospodarstw w latach 2002 - 2010 przedstawia poniższe zestawienie:

Grupy obszarowe gospodarstw	2002r.		2010r.	
	Liczba gospodarstw	Struktura %	Liczba gospodarstw	Struktura%
do 1 ha	166	20,1	19	3,4
1 - 5 ha	200	24,3	144	25,7
5 -10 ha	178	21,6	165	29,5
10 - 15 ha	140	17,0	84	15,0
15 ha i więcej	140	17,0	148	26,4
Razem	824	100,0	560	100,0

Powyższe dane wskazują na znaczny wzrost udziału gospodarstw dużych obszarowo o pow. powyżej 15 ha z ok. 17 % w 2002 r. do 26,4 % w 2010 r przy jednoczesnym zmniejszeniu się udziału gospodarstw małych o pow. do 1 ha o ok. 16,7%.

Dane Spisu Rolnego 2010 r. informują, że w indywidualnych gospodarstwach rolnych zamieszkuje 2 817 osób, z czego pracę wyłącznie w swoim gospodarstwie deklaruje 960 osób tj. ok. 34% (powiat pułtuski – ok. 37%).

2.2. Główne kierunki produkcji rolnej

Na terenie gminy w produkcji roślinnej dominuje uprawa zbóż, które zajmują około 75% powierzchni zasiewów. W grupie roślin zbożowych 41% stanowią tzw. zboża intensywne – pszenica, jęczmień, pszenżyto (średnio w powiecie pułtuskim ok. 25%)

Rośliny przemysłowe i rzepak zajmują 10,7 % pow. zasiewów natomiast ziemniaki stanowią zaledwie 2,2 % ogółu upraw.

Uprawy roślin pastewnych, które zajmują ok. 12,1 % powierzchni zasiewów, stanowią uzupełnienie naturalnej bazy paszowej dla produkcji zwierzęcej.

W produkcji zwierzęcej przeważa chów bydła i trzody chlewnej. Stan pogłowia zwierząt gospodarskich wg Spisu Rolnego 2010 r przedstawiał się następująco:

- bydło ogółem – 4 745 szt., w tym krowy – 2 390 szt.
- trzoda chlewna – 3 435 szt.

Obsada zwierząt na 100 ha użytków rolnych wynosiła: bydło – 142 szt. (powiat pułtuskim - 156 szt.), trzoda chlewna – 196 szt. (powiat – 116 szt.). Wielkości te świadczą o wyższym poziomie produkcji zwierzęcej, szczególnie w zakresie chowu trzody chlewnej niż średnio w powiecie pułtuskim.

Gmina Świercze odznacza się średnio intensywną produkcją zwierzęcą i roślinną. Produkcję zwierzęcą jako dominujący kierunek zadeklarowało ok. 24% gospodarstw indywidualnych, a mieszaną (roślinną i zwierzęcą) - ok. 41% gospodarstw rolnych.

Na terenie gminy nie występuje w skali masowej specjalistyczna produkcja rolna. Do głównych działalności w tym zakresie należy produkcja drobiu. Ogólna powierzchnia kurników wynosi 3 662 m².

Na terenie gminy występuje produkcja ogrodnicza pod osłonami w tunelach foliowych o łącznej powierzchni około 3,1 tys.m² nie mająca większego znaczenia w produkcji towarowej.

2.3. Obsługa rolnictwa

Zaopatrzenie w środki do produkcji rolnej (nawozy, pasze, środki ochrony roślin) prowadzą prywatne jednostki gospodarcze w Strzegocinie i Świerczach.

Skup surowców rolniczych prowadzony jest głównie przez zakłady przetwórcze. Mleko skupują mleczarnie w Ciechanowie, Winnicy, Wyszkanie bezpośrednio z gospodarstw lub poprzez istniejące zlewnie mleka. Żywiec wieprzowy i wołowy zbywany jest przez rolników do Zakładów Mięsnych zlokalizowanych w sąsiednich gminach.

W zakresie mechanizacji prac polowych występują różne formy usług sąsiedzkich. Według danych spisu rolnego 2010r.gospodarstwa indywidualne są stosunkowo dobrze wyposażone w ciągniki i sprzęt rolniczy. Około 90 % gospodarstw posiada ciągnik (średnio w gminach powiatu pułtuskiego - 60%).

Obsługę weterynaryjną dla obszaru całej gminy pełnią prywatne lecznice weterynaryjne w Świerczach i Gołębiach.

Na terenie gminy nie występują przeszkody w zakresie organizacji punktów obrotu produktami rolniczymi, jak i punktów zaopatrzenia w środki do produkcji rolnej.

2.4. Melioracje

Na obszarze Gminy Świercze na koniec 2011 r. zostało zmeliorowane 1 774 ha użytków rolnych, w tym 1 575 ha gruntów ornych i 199 ha użytków zielonych.

Stopień zaspokojenia potrzeb wynosił 23,7 % użytków rolnych (na gruntach ornych – 24,2 % a na użytkach zielonych – 20,4%) i był niższy niż średnio w skali powiatu pułtuskiego – 47,9% użytki rolne (grunty orne – 51,7% użytki zielone – 29,2%).

Użytki rolne wymagające zabiegów melioracyjnych obejmują powierzchnię 5 782 ha, w tym grunty orne – 4 314ha, użytki zielone – 1 468ha.

3. Infrastruktura techniczna

3.1. Powiązania komunikacyjne

Gmina Świercze położona jest na trasie przebiegu magistralnej linii kolejowej E 65 Warszawa - Gdańsk pomiędzy Nasielskiem, oddalonym ok. 11 km a Ciechanowem w odległości ok. 26 km. Linia kolejowa ma duże znaczenie dla gminy z uwagi na dobre powiązanie z ośrodkami miejskimi, w tym z Warszawą oddaloną o ok. 65 km. Podstawowe zewnętrzne powiązanie komunikacyjne uzupełniają drogi wojewódzkie nr 632 i 620, łącząc gminę z oddalonym ok. 28 km Płońskiem (drogą krajową nr 7) i Pułtuskim (drogą krajową nr 61) - ok. 25 km.

Komunikację z terenami gmin sąsiednich oraz główne powiązania wewnętrzne uzupełnia sieć dróg powiatowych, stanowiąc wraz z drogami wojewódzkimi nadrzędny układ powiązań drogowych.

3.2. Drogi wojewódzkie

Droga wojewódzka nr 632 Płońsk - Nowe Miasto - Nasielsk - Marki, przebiegająca przez teren gminy na długości ok. 1,8 km oraz droga nr 620 Nowe Miasto - Świercze - Strzegocin - Przewodowo Parcele (14,5 km) stanowią powiązania regionalne, prowadzą ruch głównie tranzytowy o charakterze gospodarczym. Według danych generalnego pomiaru ruchu w 2010r, średni dobowy ruch pojazdów samochodowych na przebiegającym przez teren gminy odcinku drogi nr 632 wynosił 2365 pojazdów na dobę a drogi nr 620 - 1182 pojazdów na dobę i wykazywał tendencję wzrostową.

Droga wojewódzka nr 620 stanowi oś komunikacji kołowej w gminie, przebiega przez wsie: Klukówek, Klukowo, Świercze, Prusinowice, Sulkowo, Strzegocin, Kosiorowo i Gąsiorowo. Droga jest w złym stanie technicznym, o nie normatywnej szerokości, wymaga modernizacji z częściową zmianą przebiegu trasy. Podobnie jak droga nr 632 przebiegająca przez Świerkowo, posiada nawierzchnię utwardzoną bitumiczną, wymagającą prowadzenia bieżących prac utrzymaniowych a docelowo modernizacji i przystosowania do wymaganych parametrów technicznych.

3.3. Drogi powiatowe

Sieć dróg powiatowych na terenie gminy stanowią drogi o łącznej długości ok. 46,8 km:

- nr 3403W Pułtusk-Bulkowo-Skórznice-Gąsiorowo- (dł. na ter. gminy ok. 1,0 km)
- nr 3044W Nowe Miasto - Kałęczyn (dł. ok. 1,3 km)
- nr 2421W Nasielsk - Gąsocioin - Ciechanów (dł. ok. 7,3 km)
- nr 2423W Nasielsk-Prusinowice - Kościesze -Strzegocin (dł. ok.14,4 km)
- nr 2422W Nasielsk - Strzegocin - Szyszki-Gołymin Ośr. (dł. ok. 9,3 km)
- nr 3418W Kowalewice Wł.- Gnaty Lewiski (dł. ok. 2,3 km)
- nr 3419W Kowalewice Wł. - Gołębie (dł. ok. 6,1 km)
- nr 3420W Klukowo - Świerkowo (dł. ok. 5,1 km)
- nr 1821W Gąsiorowo – Winnica (dł. ok. 1,0 km)

Drogi powiatowe w ok. 70% posiadają nawierzchnię utwardzoną – bitumiczną, a w ok. 30% nawierzchnię żwirową. W znacznym stopniu nie spełniają wymogów technicznych dróg V klasy, głównie ze względu na zbyt wąskie jezdnie i brak poboczy.

3.4.Drogi gminne

Drogi gminne o łącznej długości ok. 107 km, stanowią uzupełnienie układu drogowego. Obsługują przede wszystkim zabudowę kolonijną oraz stanowią połączenia między wsiami i ułatwiają dojazdy do użytków rolnych. Są to drogi w większości nieutwardzone: 75,3 km - gruntowe i żwirowe a 31,7 km - drogi o nawierzchni utwardzonej - bitumicznej.

Obszar gminy należy do stosunkowo słabo obsłużonych komunikacyjnie - wskaźnik gęstości dróg gminnych o nawierzchni utwardzonej wynosi 28 km/100 km² .

3.5.Energetyka

Zaopatrzenie w energię elektryczną odbiorców na terenie gminy, odbywa się z GPZ 110/15 kV w Nasielsku, zasilanego napowietrzną linią przesyłową WN 110 kV Dębe - Nasielsk w kierunku Ciechanowa. Linia ta przebiega na obszarze gminy na długości ok. 6,0 km przez obszar wsi: Gołębie, Bruliny, Klukowo, Klukówek i Wyrzyki.

Energia elektryczna rozprowadzana jest do odbiorców poprzez rozdzielczą sieć linii napowietrznych średnich napięć 15 kV oraz stacje transformatorowe 15/0,4 KV i sieć odbiorczą niskiego napięcia 220/380 V.

Sieci i urządzenia elektroenergetyczne są własnością Energa Operator S.A., którego działania polegają przede wszystkim na utrzymaniu ciągłości dostaw energii, konserwacji linii i urządzeń, rozbudowie sieci. W celu zmniejszenia awaryjności układu konieczna jest sukcesywna modernizacja sieci, wymiana linii i rozbudowa sieci stacji transformatorowych w celu zmniejszenia długości odbiorczych linii niskich napięć.

3.6. Gazownictwo

Przez obszar gminy nie przebiega sieć gazowa i obecnie mieszkańcy gminy korzystają z gazu bezprzewodowego butlowego propan - butan.

Najbliższe gazociągi mogące posłużyć jako baza do gazyfikacji zlokalizowane są w miejscowościach Nasielsk i Winnica.

W zakresie zamierzeń inwestycyjnych teren Gminy Świercze nie jest ujęty w planie rozwoju Mazowieckiej Spółki Gazownictwa.

Gazyfikacja obszaru gminy Świercze przez MSG będzie możliwa jeśli zaistnieją techniczne i ekonomiczne warunki budowy odcinków sieci gazowych. W przypadku braku możliwości budowy odcinków sieci gazowych, zgodnie z art. 7 pkt. 1 Ustawy Prawo Energetyczne, gazyfikacja gminy może być realizowana na warunkach określonych w odrębnych umowach zawartych pomiędzy przedsiębiorstwem gazowniczym a odbiorcą.

Konieczne jest opracowanie studium gazyfikacji gminy, w oparciu o które może być opracowany projekt sieci rozdzielczej średniego ciśnienia zaopatrującej odbiorców na terenie gminy.

3.7. Telekomunikacja

Obiekty i urządzenia telekomunikacyjne na terenie gminy są własnością Telekomunikacji Polskiej S.A. Obszar gminy obsługuje automatyczna centrala cyfrowa w Świerczach. Obecnie kablowa sieć telefoniczna poprzez automatyczną centralę w Świerczach umożliwia obsługę abonentów w większości wsi w gminie. Sieć ta jednak posiada w wielu miejscach ograniczone możliwości dostępu do Internetu.

W zakresie telefonii komórkowej na terenie gminy działają dwie stacje bazowe: Centertel w Świerczach i T-Mobile w Klukówku.

Dostęp do Internetu udostępnia również lokalna firma Telefonía Mazowiecka RAXEL posiadająca na terenie gminy swoje przekaźniki umożliwiające dostęp bezprzewodowy.

3.8. Zaopatrzenie w wodę

Najpłytszy poziom wód gruntowych stanowiący źródło wody dla licznych studni kopanych, w związku z brakiem warstwy izolującej na znacznej powierzchni (północna i środkowa część gminy) oraz pogarszającym się stanem sanitarnym, poziom ten nie nadaje się do zaopatrzenia ludności w wodę do picia i na potrzeby bytowo-gospodarcze.

Obecnie ponad 90% ludności gminy Świercze korzysta z wodociągu sieciowego o łącznej długości ok. 150 km. Gminę obsługują następujące wodociągi:

- Wodociąg “ŚWIERCZE” – bazujący na ujęciu składającym się z 2 studni wierconych o głębokościach 90 i 88 m i zatwierdzonych zasobach w wysokości 45 m³/h. Wodociąg długości 6,9 km zaopatruje w wodę miejscowość gminną (woda dostarczana jest do blisko 200 odbiorców),
- Wodociąg “KLUKÓWEK” – mający ujęcie wody z dwóch studni o głębokościach ok. 85,0 m i o zatwierdzonych zasobach Q=76,0m³/h oraz stacji uzdatniania wyposażoną w mieszacz wodno-powietrzny, filtr ciśnieniowy i pompownię strefowa II stopnia; wodociąg obsługuje wsie: Klukówek, Klukowo, Bruliny, Świercze, Świeszewo, Świeszewko, Świerkowo, Gołbie, Świercze Siółki, Ostrzeniewo, Stpice, Chmielewo, Kowalewice Nowe, Kowalewice Włociańskie, Brodowo, Strzegocin, Sulkowo, Prusinowice, Bylice, Dziarno, Gaj, Gąsiorowo, Gąsiorówek, Godacze, Kosiorowo, Kościeszce, Wyrzyki-Pękale, Wyrzyki, Adamowo w gminie Nowe Miasto i Kałęczyn oraz część wsi Cichawy w gminie Sońsk,
- Wodociąg Gzy - część wsi Kościeszce.

Wody powierzchniowe mogą być wykorzystywane jedynie dla potrzeb rolnictwa oraz gospodarczych w tym dla potrzeb rekreacji.

3.9.Odprowadzenie ścieków

Przeważająca ilość ścieków bytowo-gospodarczych powstająca na terenach wiejskich gromadzona jest w zbiornikach bezodpływowych, skąd wywożona jest wozami asenizacyjnymi do oczyszczalni ścieków w Ostrzeniewie.

Gminna oczyszczalnia ścieków w Ostrzeniewie o przepustowości 450 m³ na dobę, oddana została do użytku w 2012 roku. W pierwszym etapie sieć kanalizacji sanitarnej objęła 64 budynki położone w Świerczach i Prusinowicach. W 2014 roku w przyłączono do sieci kanalizacji 121 gospodarstw domowych i obiektów użyteczności publicznej. W dalszych etapach rozbudowy sieć kanalizacji obejmie poza miejscowością gminną Prusinowice, Sulkowo, Strzegocin, Kowalewice Włociańskie, Kowalewice Nowe, Brodowo, Chmielewo, Ostrzeniewo, Klukowo, Klukówek.

Pozostałe tereny rozproszonej zabudowy przewidziane są do budowy oczyszczalni przydomowych.

3.10.Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami jest jednym z najważniejszych problemów ekologicznych. Jest to spowodowane stale zwiększającą się masą powstających odpadów i nie wystarczającym ich

gospodarczym wykorzystaniem. Szacuje się, że odpady komunalne stanowią blisko 50% ogólnej ilości odpadów. Ocenia się, że w Gminie Świercze powstaje rocznie ok. 300,6 Mg odpadów. Odpady z gminy Świercze wywożone są specjalistycznym sprzętem przez wykonawcę wyłanianego w drodze przetargu. Wszyscy mieszkańcy objęci są systemem zbiórki odpadów komunalnych.

4. Demografia

Większość analiz demograficznych prowadzona jest na podstawie struktury ludności w podziale na wiek i płeć, ponieważ determinuje skalę i rodzaj potrzeb społecznych.

Poniższe tabele prezentują dane w tym zakresie:

Lata	Ludność gminy ogółem
2012	4722
2013	4712
2014	4714
2015	4700 (30.09.2015)

KOBIECY					
	2011	2012	2013	2014	2015 (30.09.2015)
1	2	3	4	5	6
Ogółem	2367	2347	2339	2336	2330
Wiek 0-17	503	478	467	444	434
Wiek 18-59	1358	1360	1367	1377	1379
Wiek pow.60	506	509	505	515	517

MEŻCZYŻNI					
	2011	2012	2013	2014	2015 (30.09.2015)
1	2	3	4	5	6
Ogółem	2403	2375	2373	2378	2370
Wiek 0-17	551	535	524	511	491

Wiek 18-64	1632	1624	1627	1629	1638
Wiek pow.65	220	216	222	238	241

Tabela. Liczba mieszkańców Gminy w rozbiu na miejscowości według stanu na dzień 31.12.2014 r.

Lp.	Nazwa miejscowości	Stan na dzień 31.12.2014 r.
1.	Brodowo	133
2.	Bruliny	221
3.	Bylice	91
4.	Chmielewo	110
5.	Dziarno	81
6.	Gaj	101
7.	Gąsiorowo	96
8.	Gąsiorówek	59
9.	Godacze	125
10.	Gołębie	98
11.	Klukowo	201
12.	Klukówek	146
13.	Kosiorowo	144
14.	Kościeszce	182
15.	Kowalewice Nowe	125
16.	Kowalewice Włociańskie	256
17.	Ostrzeniewo	105
18.	Prusinowice	259
19.	Stpice	50
20.	Strzegocin	370
21.	Sulkowo	117
22.	Świercze	1103
23.	Świercze-Siółki	64
24.	Świerkowo	141
25.	Świeszewko	89
26.	Świeszewo	71
27.	Wyrzyki	145
28.	Wyrzyki-Pękale	31

5. Rynek pracy

Liczba pracujących w gospodarce narodowej na koniec 2014 roku wg sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (bez indywidualnych gospodarstw rolnych) przedstawiała się następująco:

Wyszczególnienie	podmioty	%
Pracujący ogółem w tym:	194	100,0
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	22	11,4
Działalność produkcyjna	18	9,3
Budownictwo	35	18,0
Handel i naprawy	54	27,8
Transport, składowanie i łączność	13	6,7
Pośrednictwo finansowe	6	3,1
Administracja i usługi wspierające	2	1,0
Obsługa nieruchomości i firm	1	0,5
Edukacja	6	3,1
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	7	3,6
Pozostała działalność usługowa	30	15,5

Aktywność ekonomiczną ludności w rolnictwie przedstawia poniższe zestawienie:

(wg danych Powszechnego Spisu Rolnego 2010 r.)

Wyszczególnienie	osoby	%
Ludność faktycznie zamieszkała w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego	3 320	100,0
Ludność ogółem w wieku 15 lat i więcej w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego	2 492	75,1

Pracujący ogółem	1 747	100,0
w tym :		
• w swoim gospodarstwie rolnym	1 409	80,7
z tego :		
- wyłącznie	1 378	78,9
- głównie	31	1,8
• poza swoim gospodarstwem rolnym	338	19,4
z tego :		
- wyłącznie	74	4,2
- głównie	264	15,2
Bezrobotni	15	0,5
Bierni zawodowo	318	9,6

Współczynnik aktywności zawodowej w rolnictwie (liczony w stosunku do ludności w wieku 15 lat i więcej) w gminie wynosi około 85%.

Szacuje się, że ogólna liczba pracujących w rolnictwie (wyłącznie w indywidualnych gospodarstwach rolnych) i działach pozarolniczych w gminie wynosiła około 2 000, co oznacza wskaźnik aktywności zawodowej ca 75% (liczony do ludności w wieku produkcyjnym).

Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w latach 2012-2014.

	Liczba osób bezrobotnych w Gminie Świercze			Liczba osób bezrobotnych w powiecie pułuskim		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Bezrobotni ogółem	401	422	406	4861	4915	4594
Bezrobotne kobiety	174	182	181	2191	2230	2040
Długotrwale bezrobotni	251	261	266	2879	3028	3042
Bezrobotni do 25 roku życia	97	102	100	1290	1217	1021
Bezrobotni powyżej 50 roku życia	81	81	92	892	969	923

Strukturę wieku bezrobotnych zarejestrowanych na koniec 2014 roku przedstawia poniższa tabela:

Wiek bezrobotnych	Ogółem		Ogółem %	
	2010	2014	2010	2014
Liczba bezrobotnych ogółem	342	371	100,0	100

Wiek bezrobotnych	Ogółem		Ogółem %	
	2010	2014	2010	2014
w tym w wieku:				
18 - 24	90	92	26,3	24,8
25 - 34	87	107	25,4	28,8
35 - 44	62	72	18,1	19,4
45 - 54	61	63	17,8	17,0
55 - 59	23	20	6,7	5,4
60 - 64	19	17	5,6	4,6

Wśród bezrobotnych dominującą grupę stanowią roczniki 18 - 44 lata (73,0 %). Jest to grupa najbardziej mobilna, o największej aktywności zawodowej, największej częstotliwości tworzenia gospodarstw domowych i największych potrzebach mieszkaniowych.

Jedną z najbardziej niebezpiecznych cech bezrobocia jest długi czas bierności zawodowej spowodowanej niemożnością podjęcia pracy. Bezrobocie w gminie ma wciąż charakter długotrwały. Jedną z przyczyn przedłużania się okresu pozostawania bez pracy tak znacznej liczby osób jest niski poziom wykształcenia i kwalifikacji.

6. Oświata i wychowanie

Na terenie Gminy Świercze funkcjonują placówki oświatowe szczebla gminnego. Należą do nich oddziały przedszkolne, szkoły podstawowe, gimnazjum i niepubliczne przedszkole.

Tabela. Liczba uczniów w placówkach oświatowych w gminie Świercze w latach 2012 – 2015.

Lp.	Nazwa szkoły	Podział	Rok szkolny 2012/2013	Rok szkolny 2013/2014	Rok szkolny 2014/2015	Rok szkolny 2015/2016
1.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Świerczach	Oddziały przedszkolne	43	57	49	38
		Szkoła Podstawowa	184	170	183	186
2.		Oddziały przedszkolne	18	17	36	28

	Publiczna Szkoła Podstawowa w Strzegocinie	Szkoła Podstawowa	76	72	70	76
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Świeszewie	Oddziały przedszkolne	10	13	19	17
		Szkoła Podstawowa	37	30	36	40
4.	Publiczne Gimnazjum w Świerczach	Gimnazjum	193	186	164	162
5.	Niepubliczne Przedszkole „Akademia malucha”	Przedszkole	15	15	15	12

Stan techniczny budynków szkolnych jest bardzo dobry. Szkoły wyposażone są w obiekty sportowe - sale gimnastyczne, hala sportowa w Świerczach, boiska, kort tenisowy. Prowadzą różnorodne formy zajęć pozalekcyjnych, koła zainteresowań. Poza tym na terenie szkół znajdują się bezpieczne place zabaw, jak również siłownia zewnętrzna.

7.Kultura

Gminna Biblioteka Publiczna mieści się w kompleksie oświatowym w Świerczach. Księgozbiór to: 18 422 woluminy i 169 audiobooków. Liczba stałych czytelników w 2014 r. wynosiła 546. Biblioteka dysponuje 11 komputerami z dostępem do Internetu, co dodatkowo podnosi jej atrakcyjność. Bibliotekę odwiedziło 10 296 osób w 2014 roku.

Na terenie gminy nie funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury.

Świetlice wiejskie funkcjonują w miejscowościach: Dziarno, Gaj, Kowalewice Włociańskie, Strzegocin i Świeszewko. W Świerczach remiza OSP i świetlica w Chmielewie w złym stanie technicznym.

Na terenie gminy działa Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów „Świerczewianka”. Celem stowarzyszenia jest podejmowanie działań na rzecz wspierania społecznej aktywności mieszkańców gminy.

8.Ochrona zdrowia

Obsługę ludności gminy w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDICAL WEST” z Ciechanowa zatrudniający

3 lekarzy i 7 pielęgniarek. Zakład prowadzi również w budynku w Strzegocinie gabinet rehabilitacyjny zatrudniający 5 osób. Usługi stomatologiczne świadczy gabinet dentystyczny prowadzony przez Wojskową Specjalistyczną Przychodnię Lekarską w Legionowie zatrudniający jednego stomatologa i jedną pomoc stomatologiczną.

Zakłady funkcjonują w budynkach będących własnością Gminy w dobrym stanie technicznym.

Dostępność do leków zapewnia Apteka usytuowana również w budynku stanowiącym własność Gminy.

9.Pomoc społeczna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerczach odpowiada za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Świerczach w 2014 r. zatrudnionych na umowę o pracę było 11 osób:

- kierownik – praca w wymiarze 1 etatu,
- pracownicy socjalni wykonujący pracę w terenie – praca w wymiarze 3 etatów,
- główny księgowy – praca w wymiarze 1 etatu,
- pracownik socjalny ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego – praca w wymiarze 1 etatu,
- asystent rodziny- praca w wymiarze 1 etatu,
- opiekunka środowiskowa- praca w wymiarze 4 etatów,

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- niepełnosprawności
- długotrwałej lub ciężkiej choroby
- bezdomności
- bezrobocia,
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.

Liczba osób objętych pomocą w latach 2012-2014

Liczba osób objętych pomocą w latach 2012-2014			
	2012	2013	2014
1	2	3	4
Liczba osób	654	623	548
Liczba rodzin	400	456	341
Liczba osób w rodzinach	1.215	1.463	1.091

W latach 2012-2014 liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w Gminie Świercze wyniosła **1825** na ogólną liczbę **4712** mieszkańców.

Powody przyznania pomocy społecznej przez GOPS w Świerczach w latach 2012-2014.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
1	2	3	4	5	6	7
Ubóstwo	112	103	137	330	295	419
Sieroctwo	0	1	1	0	4	4
Bezdomność	1	1	1	5	5	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	33	35	27	175	187	140
W tym: wielodzietność	17	19	13	107	118	80
Bezrobocie	99	87	116	313	286	377
Niepełnosprawność	10	11	11	21	23	23
Długotrwała lub ciężka choroba	148	128	136	324	282	289
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	47	30	15	194	117	55
W tym : rodziny niepełne	18	11	10	71	32	26
Rodziny wielodzietne	6	5	5	36	29	29
Przemoc w rodzinie	0	1	1	0	4	4
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	4	4	5	10	9	17
Narkomania	0	0	0	0	0	0

Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	2	0	6	6	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	1	2	3	2	6	7
Sytuacja kryzysowa	0	1	0	0	5	0
Kłęska żywiolowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0

W Gminie Świercze, jak wynika ze sprawozdań w latach 2012-2014 dominującymi problemami było: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo i bezrobocie.

Powody przyznania pomocy społecznej miały wpływ na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela.

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w Świerczach w latach 2012-2014

Rodzaj pomocy	2012	2013	2014
1	2	3	4
Zasiłek stały	24	25	25
Zasiłek okresowy	50	61	53
Zasiłek celowy	280	295	233
posiłek	345	346	284
Usługi opiekuńcze	23	16	24
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	3	3	3
Skierowanie do domu pomocy społecznej	0	0	0
Praca socjalna	60	80	85
Poradnictwo specjalistyczne	0	0	0
schronienie	0	0	0
Sprawienie pogrzebu	2	2	0

W okresie 2012-2014 liczba osób otrzymujących pomoc w formie posiłku utrzymywała się na wysokim poziomie. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerczach realizuje

program „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” we wszystkich szkołach znajdujących się na terenie gminy.

Z pomocy w tej formie w roku 2014 skorzystało **284 dzieci**.

10. Analiza SWOT

Polega na analizie istniejącego potencjału gminy, realizowanych zadań i możliwości rozwojowych niezależnych, lub zależnych w niewielkim stopniu od otoczenia oraz na analizowaniu tych obszarów na zewnątrz gminy, które wpływają na jej funkcjonowanie.

Mocne strony	Słabe strony
<p>1. Środowisko przyrodnicze</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ dobry stan środowiska ➤ zróżnicowany krajobraz ➤ atrakcyjna rzeźba terenu ➤ złoża kruszyw naturalnych ➤ obszary atrakcyjne dla rekreacji ➤ brak terenów zagrożonych powodzią ➤ duża liczba stanowisk archeologicznych i zabytków 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych spowodowane brakiem kanalizacji w sołectwach do których doprowadzony został wodociąg ➤ stanowiska archeologiczne mogą utrudniać działalność inwestycyjną
<p>2. Infrastruktura techniczna</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wystarczające zasoby ujęć wodnych ➤ rozbudowana sieć wodociągowa ➤ gminna oczyszczalnia ścieków ➤ plan rozbudowy sieci kanalizacyjnej ➤ zorganizowany system odbioru odpadów komunalnych ➤ rozwinięta sieć energetyczna pokrywająca zapotrzebowanie odbiorców ➤ telefonizacja gminy 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ niewystarczająca wydajność ujęcia wody w Klukówku ➤ zły stan techniczny zbiorników bezodpływowych na ścieki bytowe ➤ brak sieci gazu ziemnego ➤ niski stopień wykorzystania źródeł odnawialnych energii ➤ częściowe pokrycie gminy dostępem do szybkiego internetu

<p>3. Komunikacja</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ istniejący układ drogowy ➤ przebieg zmodernizowanej linii kolejowej E 65 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zły stan drogi wojewódzkiej 620 ➤ brak bezkolizyjnego skrzyżowania z linią kolejową w Świerczach ➤ brak dogodnego połączenia drogowego z Warszawą ➤ zły stan dróg powiatowych ➤ słabo rozwinięta sieć gminnych dróg lokalnych
<p>4. Administracja samorządowa</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Doświadczony zespół pracowników samorządowych otwarty na rozwiązywanie problemów mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zły stan techniczny budynku Urzędu Gminy utrudniający obsługę interesantów
<p>5. Pomoc społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ dobre funkcjonowanie służb pomocy społecznej, ➤ pozyskiwanie środków zewnętrznych na pomoc, ➤ zwiększająca się akceptacja społeczna w stosunku do osób niepełnosprawnych, ➤ działanie asystenta rodziny, ➤ prowadzenie prac społecznie-użytecznych, ➤ rozbudowane usługi opiekuńcze. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wzrost patologii społecznych w różnych aspektach m. in. uzależnienia, przemoc w rodzinie, wyuczona bezradność, ➤ bierność środowiska lokalnego wobec problemów społecznych, ➤ ograniczony dostęp do prawników i psychologów dla mieszkańców, ➤ brak mieszkań socjalnych, ➤ brak ośrodka wsparcia.
<p>6. Oświata</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wystarczająca sieć szkół podstawowych i gimnazjalnych, ➤ zmodernizowane szkoły, ➤ wykwalifikowana kadra pedagogiczna, ➤ funkcjonowanie hali sportowej, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ niewystarczające finansowanie oświaty z budżetu Państwa, ➤ uboga oferta sportowa, kulturalna, rekreacyjna oraz kalendarz imprez spowodowana brakiem środków finansowych. ➤ brak przedszkola samorządowego w Świerczach.
<p>2. Bezpieczeństwo publiczne</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ działalność Ochotniczych Straży Pożarnych, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ niedoinwestowanie służb mundurowych,

<ul style="list-style-type: none"> ➤ funkcjonowanie Komisariatu Policji w Świerczach 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wzrost patologii (szczególnie alkoholizmu i narkomanii)
<p>3. Ochrona Zdrowia</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ➤ realizacja programów profilaktycznych, ➤ dostępność apteki, ➤ dostępność opieki zdrowotnej, ➤ poradnia rehabilitacyjna, ➤ czyste środowisko naturalne nie wywierające negatywnego wpływu na stan zdrowia mieszkańców gminy 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak dostępności do usług specjalistycznych,
<p>4. Rynek pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ duża liczba bezrobotnych młodych osób, które są zdolne do szybkiego przekwalifikowania zawodowego, ➤ znaczny udział ludności w wieku przed i produkcyjnym /około 86%/ ➤ szeroki zakres programów form aktywizacji realizowanych przez PUP, ➤ rozbudowane poradnictwo zawodowe, ➤ duża ilość chętnych do podnoszenia kwalifikacji oraz do nabywania umiejętności praktycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ujemny przyrost naturalny i saldo migracji, ➤ niska siła nabywcza ludności, ➤ wysoka stopa bezrobocia, ➤ zbyt mała liczba zakładów pracy i pracy chronionej, ➤ niskie wykształcenie osób bezrobotnych, ➤ apatia i bierność osób długotrwale bezrobotnych.

SZANSE I ZAGROŻENIA

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ dogodne połączenia komunikacyjne kolejowe, ➤ położenie w bliskości miast Warszawy, Ciechanowa, Pułtuska i Płońska ➤ niskie ceny nieruchomości ➤ wzrost świadomości społecznej, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zła sytuacja zarobkowo-dochodowa mieszkańców, ➤ niski wskaźnik melioracji gruntów, utrudniający intensyfikację produkcji rolnej, ➤ wysoki wskaźnik bezrobocia w gminie,

<ul style="list-style-type: none"> ➤ możliwość pozyskania środków z Funduszy Europejskich i posiadane doświadczenie w realizacji projektów ➤ edukacja młodzieży, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ małe zainteresowanie inwestorów terenem gminy ➤ zanikające więzi międzyludzkie, ➤ wzrost patologii społecznych, a szczególnie alkoholizmu i narkomanii, ➤ wolne tempo przemian w rolnictwie, ➤ tendencje recesyjne w wyniku spowolnienia reform ➤ niedofinansowanie samorządów i przekazywanie zadań bez zabezpieczenia środków finansowych, ➤ pogarszający się stan dróg wszystkich kategorii
--	--

Gmina Świercze spełnia wszelkie warunki konieczne, aby harmonizować i pobudzać rozwój gospodarczy oparty na działalności rolniczej. Analiza mocnych i słabych stron wykazuje, że warunki przyrodnicze, społeczne i komunikacyjne są korzystne, ale dotychczas wykorzystane w niewielkim stopniu. Warto więc w sposób jak najbardziej optymalny aktywizować poszczególne płaszczyzny gospodarki gminy. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na korzystne warunki glebowe i klimatyczne do rozwoju rolnictwa, nie zapominając jednocześnie o rozwoju rekreacji i agroturystyki. Rozwój gospodarczy powinien bezpośrednio wpływać z rozwoju sektora rolniczego (w tym rolnictwa ekologicznego i wysokotowarowego), handlu i usług oraz przemysłu, zwłaszcza przetwórczego.

Należy oczywiście liczyć się z szeregiem problemów, które najprawdopodobniej wynikną w związku z czynnikami niesprzyjającymi rozwojowi, takimi jak: bezrobocie, bierność części społeczeństwa czy sytuacja finansowa samorządu, czy potencjalnych inwestorów. Główne szanse to przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju, aktywna polityka skierowana na wyrównanie szans rozwoju małych gmin wiejskich. Zagrożenia wynikają głównie z niewłaściwej polityki państwa, a właściwie jej braku w zakresie rolnictwa, walki z bezrobociem i likwidacji dysproporcji w rozwoju gmin.

11. STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY

1. Gmina Świercze umożliwiającą bezpieczne i godne życie jej mieszkańców.

2. Gmina Świercze obszarem dobrze rozwiniętego rolnictwa wraz z jego otoczeniem.
3. Gmina Świercze dbająca o ochronę środowiska oraz racjonalne wykorzystanie walorów przyrodniczych.
4. Gmina Świercze obszarem rozwoju infrastruktury technicznej warunkującej rozwój przedsiębiorczości.

12.CELE W POSZCZEGÓLNYCH KIERUNKACH STRATEGII

12.1. Gmina Świercze umożliwiająca bezpieczne i godne życie jej mieszkańców

Zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej poprzez realizację zadań w zakresie:

Administracja samorządowa

1. Stworzenie właściwych warunków obsługi mieszkańców i warunków pracy pracowników samorządowych poprzez budowę nowej siedziby Urzędu Gminy.

Oświata

1. Stwarzanie warunków do podnoszenia poziomu kształcenia - wprowadzanie w szkołach dodatkowych zajęć języki obce, informatyka, przedsiębiorczość.
2. Promowanie młodzieży uzdolnionej.
3. Działania w kierunku stałej poprawy jakości bazy placówek oświatowych, budowa boiska przy szkołach w Świerczach.
4. Lokalizacja samorządowego przedszkola w Świerczach.

Bezpieczeństwo

1. Współpraca z Posterunkiem Policji, PSP w Pułtuskach oraz jednostkami OSP w realizacji zadań na terenie gminy.
2. Stałe pozyskiwanie sprzętu ratowniczo –gaśniczego nowszej generacji dla jednostek OSP.

Ochrona zdrowia

1. Poprawienie i propagowanie działań promujących zdrowy styl życia.
2. Promowanie badań profilaktycznych w kierunku chorób cywilizacyjnych i badań onkologicznych.
3. Likwidacja barier architektonicznych utrudniających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych.
4. Ochrona rodzin przed zjawiskiem patologii społecznej.
5. Zapobieganie problemom uzależnień szczególnie wśród dzieci i młodzieży.

Kultura

1. Promowanie imprez kulturalnych i artystycznych.

2. Pomoc organizacjom zajmującym się zagospodarowaniem wolnego czasu dzieci i młodzieży.
3. Podejmowanie działań mających na celu ochronę zabytków i dziedzictwa kulturowego.
4. Poprawa bazy lokalowej Gminnej Biblioteki Publicznej, rozszerzenie zakresu działalności i promowanie czytelnictwa.
5. Poprawa bazy lokalowej i wyposażenia świetlic wiejskich.

12.2.Gmina Świercze obszarem dobrze rozwiniętego rolnictwa wraz z jego otoczeniem

Rozwój rolnictwa powinien przebiegać w następujących kierunkach:

1. Intensyfikacja i unowocześnienie techniczne i technologiczne produkcji poprzez wdrażanie postępu celem podniesienia produkcji roślinnej i zwierzęcej.
2. Podejmowanie działań na rzecz melioracji gruntów, jako czynnika intensyfikacji produkcji rolnej.
3. Wzrost koncentracji w strukturze agrarnej i produkcji rolniczej. Będzie to jednak trudne, jeżeli nie nastąpi poprawa na rynku pracy i będzie brak alternatywnych możliwości zatrudnienia. Proces powiększania gospodarstw uległ pewnemu wyhamowaniu po wprowadzeniu płatności obszarowych, jednak obecne zmiany w systemie zakładają zachęty finansowe dla osób, które wyjdą z systemu płatności.
4. Winna ulec zmianie struktura produkcji rolniczej i pogłębiać się specjalizacja produkcyjna. Wynika to z popytu rynkowego w produkcji roślinnej gdzie pewne możliwości mogą wiązać się z rozszerzeniem upraw rzepaku i warzyw pod osłonami, zaś w produkcji zwierzęcej większa specjalizacja w kierunku produkcji mleka ze względu na warunki naturalne.
5. Rozwijanie pozarolniczych funkcji w ramach gospodarstw rolnych, jak też poszukiwanie możliwości zatrudnienia poza gospodarstwami w przetwórstwie, usługach i handlu. Pozarolnicze formy gospodarowania oraz prace poza gospodarstwem rolnym będą miały istotne znaczenie zwłaszcza dla małych gospodarstw. Osiągnięcie tego celu jest możliwe przy współdziałaniu rolników i władz gminnych, Lokalnej Grupy Działania, ARiMR poprzez:
 - promowanie rozwoju działalności gospodarczej na wsi w celu tworzenia warunków dla powstania pozarolniczych miejsc pracy,
 - podwyższanie poziomu przygotowania i zorganizowania rolników do działań rynkowych,
 - stworzenie systemu edukacji rolników i systemu dostarczania bieżących informacji rynkowych (szkolenie liderów),

- wdrażanie programu rozwoju agroturystyki i rolnictwa ekologicznego,
 - popularyzacja i wspieranie tworzenia grup – producentów, zakupowych,
 - stymulowanie powstania i rozwoju dodatkowych źródeł dochodu,
 - dążenie do pozyskania stałych rynków zbytu dla produktów rolnych,
 - wspieranie inicjatyw w zakresie infrastruktury na obszarach wiejskich.
6. Podejmowanie działań w kierunku melioracji użytków rolnych przeznaczonych w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy jako przestrzeń produkcji rolnej.

12.3.Gmina Świercze dbająca o ochronę środowiska oraz racjonalne wykorzystanie walorów przyrodniczych.

Czyste środowisko wpływa na podwyższenie poziomu atrakcyjności naszego terenu, a tym samym będzie miało wpływ na rozwój turystyki i rekreacji na naszym terenie.

Problem ochrony środowiska jest jednym z najmocniej stawianych tematów w ostatnich latach. Brak kompleksowego rozwiązania problemu oczyszczania ścieków bytowych w związku z pełnym zwodociągowaniem gminy stanowi jeden z pierwszych elementów, jaki należy rozwiązać na terenie gminy.

Dbłość o środowisko naturalne powinna przejawiać się przez:

- budowę sieci kanalizacji sanitarnej w zwartej zabudowie i oczyszczalni przydomowych w zabudowie rozproszonej,
- wzbogacenie i racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego dla rozwoju turystyki i wypoczynku,
- dążenie do powstania zbiornika retencyjnego we wsi Kościeszce,
- wspieranie inwestycji proekologicznych wykorzystujących odnawialne źródła energii,
- tworzenie infrastruktury rekreacyjno – sportowej,
- zwiększenie lesistości związane z zalesieniem słabych nie nadających się do wykorzystania gleb przez rolników.

12.4.Gmina Świercze obszarem rozwoju infrastruktury technicznej warunkującej rozwój przedsiębiorczości.

Infrastruktura techniczna jest jednym z najważniejszych czynników rozwoju obszarów wiejskich. Poprawiając szeroko pojętą infrastrukturę możemy poprawić warunki życia mieszkańców, poprzez możliwość inwestycyjną terenu. Bardzo często przyczyną braku inwestycji gospodarczych jest brak dobrych dróg, wodociągów, kanalizacji, telefonów czy oczyszczalni ścieków. Brak tych podstawowych elementów infrastruktury technicznej

powoduje zwiększenie kosztów planowanego przedsięwzięcia i zniechęca inwestorów. Jest to element bezpośrednio wpływający na rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, ta z kolei najlepiej i najszybciej pobudza do inwestycji, tworzenia nowych miejsc pracy i zwiększenia dochodów społeczeństwa.

Realizacja poniższych zadań przyczyni się do osiągnięcia tego celu:

Gospodarka wodno-ściekowa

- dokończenie kanalizacji sanitarnej w miejscowości Świercze,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej w zabudowie zwartej (Prusinowice, Sulkowo, Strzegocin, Brodowo, Kowalewice Wł., Kowalewice Nowe, Ostrzeniewo, Chmielewo, Klukowo, Klukówek),
- budowa oczyszczalni przydomowych w zabudowie rozproszonej,
- modernizacja ujęcia wody w Klukówku w celu zapewnienia ciągłości dostaw wody,
- działania na rzecz melioracji gruntów.

Zaopatrzenie w energię elektryczną i paliwa

- działania związane z doprowadzeniem gazu ziemnego,
- działania na rzecz modernizacji linii energetycznych,
- rozwój pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych w skali mikro (fotowoltaika, pompy ciepła, solary itp...) na potrzeby własne mieszkańców i lokalnych firm.

Układ komunikacyjny

- podejmowanie działań na rzecz modernizacji drogi wojewódzkiej 620 wraz z bezkolizyjnym skrzyżowaniem z linią kolejową E 65 w Świerczach i ścieżką pieszo – rowerową od Świercz do Klukowa,
- podejmowanie działań na rzecz przebudowy dróg powiatowych:
 - Kałużczyn – Klukowo - Świerkowo,
 - Kościeszce – Prusinowice – Ostrzeniewo - Stpice,
 - Wyrzyki-Pękale – Kałużczyn,
 - Kowalewice Włosciańskie – Ostrzeniewo,
- przebudowa lokalnych dróg gminnych:
 - Bylice – Wyrzyki-Pękale,
 - w Bylicach,
 - Gaj - Ślubowo,
 - Chmielewo – Stpice,
 - Kowalewice Wł – Kowalewice Nowe - Brodowo,
 - Sulkowo - Strzegocin,
 - Strzegocin - Kosiorowo,

- Świercze, ul. Wiejska – Świercze-Śiółki,
- Kościeszce – Gotardy,
- Ostrzeniewo – Kowalewice Wł.,
- Prusinowice kolonia,
- Klukówek – Wyrzyki-Pękale,
- Świeszewko – Słustowo,
- Świercze – ul. Parkowa, ul. Wrzosowa, ul. Wesoła, ul. Wąska.

13.PODSUMOWANIE

„Strategia Rozwoju Gminy Świercze na lata 2016-2021” wskazuje kierunki rozwoju gminy służące poprawie warunków życia lokalnej społeczności oraz zaspokojenie jej potrzeb zbiorowych. Władze samorządowe gminy spełniają szczególną rolę w procesie realizacji „Strategii Rozwoju Gminy Świercze” dysponując instrumentami bezpośredniego i pośredniego oddziaływania ustalonymi ustawą o samorządzie gminnym.

Znaczącą rolę będzie odgrywała współpraca z samorządem powiatowym w zakresie polityki prorodzinnej i pomocy społecznej, porządku publicznego, ochrony praw konsumenta, rolnictwa leśnictwa i dróg powiatowych. Natomiast z samorządem wojewódzkim w zakresie polityki regionalnej, szczególnie ścisła współpraca dająca możliwość pozyskania środków pomocowych oraz wykorzystania funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Obecne prawne i finansowe możliwości działania samorządu gminnego są niewystarczające, ze względu na niedostosowany do potrzeb gmin system finansów publicznych, ograniczający środki będące w dyspozycji samorządów.

Sytuacja obecna wymaga szukania oszczędności, wypracowywania dochodów własnych, poszukiwanie pozabudżetowych źródeł finansowania (np. NFOŚiGW, WFOŚiGW, PROW, RPO, EFS, LGD).

Prowadzenie bieżącej oceny realizacji założeń strategii pozwoli na aktualizację tego dokumentu wraz z następującymi zmianami społeczno – gospodarczymi w gminie oraz będzie służyła poprawie życia wszystkich mieszkańców naszej lokalnej społeczności.